

КЫРГЫЗ-ТҮРК "МАНАС" УНИВЕРСИТЕТИ
Гуманитардык факультети
Педагогика Бөлүмү
Курстун программасы

www.manas.edu.kg

Курстун коду	Курстун аты (Кыргызча)	Курстун аты (Түркчө)	Семестр	Апталык саат	Кредит	ЕКТС
FEN-102	ЗАМАНБАП ТАБИЯТ ТААНУУ БИЛИМДЕРИНИН КОНЦЕПЦИЯЛАРЫ	ÇAĞDAŞ POZİTİF BİLİMLERİN KAVRAMLARI	2	2 + 0	0	4

Курстун деңгээли	Бакалавр
Курстун түрү	Талаптуу
Координатор	Др. Айгүл УСУБАЛИЕВА
Курстун мугалими	Доц.Др. Тамара КАРАШЕВА
Курстун тили	Кыргызча
Жардамчылар	Умүт Асанова, Гүлбүбу Курманбекова, Муса Балбаев
Аудитория	209
Курстун максаты	Бул сабак гуманитардык багытта билим алган студенттерде, табият таануу илимдеринин негиздери, өнүгүү мыйзам ченемдүүлүктөрү, алардын ачылыштарынын адамзатка тийгизген түз жана терс таасири, коом жана маданият менен байланышы жөнүндө билимди, жалпысынан материянын бүтүндүгүнө, биримдигине негизделген дүйнөгө карата глобалдуу көз карашты калыптандырууга багытталат.

Колдонулуучу адабияттар

	Колдонулуучу адабияттар	Адабияттын түрү
1	1. А.А.Горелов Концепция современного естествознания, Курс лекция, М.Центр,1997г.	Китеп
2	2. С.Х. Карпенков Концепции современного естествознания, М.,ЮНИТИ, 1997г.	Китеп
3	3. Лавриненко В.Н., Ратникова В.М. Концепции оvrменного естествознания,М.ЮНИТА-ДАНА.1999.	Китеп
4	4. Э.Мамбетакунов,С.Тоялиев,А.С.Доолоталиева Азыркы табият таануунун концепцияларынын негиздери,Бишкек, 2010.	Китеп

Жетишилчү жыйынтыктар

1	Илимдин негизги тарыхый этаптары жана өнүгүү закон ченемдүүлүктөрү Табигый илимдердин философиялык концепциялары . Табият таануунун физикалык концепциялары: Дүйнөнүн механикалык, термодинамикалык, электромагниттик, кванттык-механикалык сүрөттөлүштөрү. Табият таануунун химиялык концепциялары. Заттардын химиялык курамы жана химиялык процесстер. Табият таануунун биологиялык концепциялары. Биосфера. Адам. Ноосфера. Ааламдын эволюциясы. Космогония жана Космологиянын маселелери.
---	---

Курстун планы

Апта	Темасы
1. Апта	Маданият. Маданияттын структурасы жана функциялары. Маданият таануу илиминин методдору
2. Апта	Илим маданияттын бөлүгү катары. Илимдин түрлөрү. Табигый илимдердин ачылыштары. Табигый илимдердин философиялык суроолору.
3. Апта	Дүйнөнүн механикалык сүрөттөлүшү. Мейкиндик, убакыт жана материя. Байыркы теориялардан Эйнштейндин салыштырма-луулук теориясына чейин;
4. Апта	Дүйнөнүн термодинамикалык сүрөттөлүшү. Жылуулук теориясы. Термодинамиканын закондору. Энтропия;
5. Апта	Дүйнөнүн электромагниттик сүрөттөлүшү. Электромагнетизм теориясы. Электромаг-ниттик толкундар жана талаалар;

Курстун планы

6. Апта	Дүйнөнүн кванттык-механикалык сүрөттөлүшү. Материянын түзүлүш иерархиясы. Фундаменталдык өз ара аракеттешүүлөр. Корпускулалык-толкундук дуализм.
7. Апта	Химия илиминин концептуалдуу системалары. Заттардын курамы жөнүндө окуу. Заттардын түзүлүшү жөнүндө окуу. Химиялык эле-менттердин мезгилдик закону жана мезгилдик системасы.
8. Апта	1-ара сынак
9. Апта	Химиялык кошулмалардын концепциясы. Заттардын суюк жана катуу абалдары. Химиялык процесстер жөнүндө окуу. Химиялык кинетика
10. Апта	Эволюциялык химия. Каталитикалык системалардын өзүн-өзү өнүктүрүү теориясы
11. Апта	Биологиянын предмети, анын түзүлүшү жана өнүгүү этаптары. Жандуу материянын түзүлүшү. Жашоонун маңызы, белгилери жана анын жаралышынын гипотезалары.
12. Апта	Биологиялык эволюциянын жолдору, багыты жана түртүүчү күчтөрү. Табигый тандоо принциби эволюциянын механизми катары. Генетика жана эволюция. Биоартүрдүүлүктүн көптүгү - биосферанын түзүлүшүнүн жана туруктуулугунун негизи.
13. Апта	Биосфера. Адам. Ноосфера. Биосферанын эволюциясынын закон ченемдүүлүктөрү. Тирүү организмдерде энергиянын колдонушу. Биотикалык айланпа. Биосистемалардагы процесстердин динамикасы: атаандашуу - бирге жашоочулук.
14. Апта	Адамдын келип чыгышы-биосферанын эволюциясынын мыйзам ченемдүү баскычы. Жаныбарлар дүйнөсүндөгү адамдын орду жана эволюциясы. Адамдын физиологиясы, ден-соолугу, эмоциясы, чыгармачылыгы жана эмгекке жөндөмдүүлүгү. Ноосфера.
15. Апта	Ааламдын эволюциясы. Космология жөнүндө түшүнүк. Космологиянын маселе-лери. Чоң жарылуу теориясы. Ааламдын түзүлүшү. Ааламдын эволюциясы тууралуу гипотезалар.
16. Апта	2-арасынак

Баалоо

Баалоо каражаты	Саны (даана)	Үлүшү (%)	Жалпы үлүшү
Арасынак	2	50	50